

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องวาทกรรมความงามของผู้หญิงในสังคมไทย : มุมมองพหุมิตินี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาถึงความหมายและพัฒนาการของวาทกรรมความงามของสตรีไทยในแต่ละยุคสมัย รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามของผู้หญิงในแต่ละยุคสมัย ตลอดจนสถานะของผู้หญิงภายใต้วาทกรรมความงามหลากหลายรูปแบบ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แนววิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เป็นหลัก โดยผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความงามของสตรีในสังคมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน นำมาวิเคราะห์ภายใต้มุมมองพหุมิติ คือ เชื้อชาติ (race) ชนชั้น (class) วัฒนธรรม (culture) และเพศสภาพ (gender)

ผลจากการศึกษาพบว่า วาทกรรมความงามของผู้หญิงในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานความงามภายใต้มุมมองพหุมิตินั้นสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ยุคจารีตประเพณี (ยุคอดีตก่อน พ.ศ. 2411) การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามในยุคจารีตประเพณีจะเด่นชัดในมิติชนชั้นและเชื้อชาติ กล่าวคือ สังคมไทยยังเป็นสังคมศักดินา การแสดงออกของความงามทั้งภายนอกและภายใน สามารถแบ่งแยกถึงความเป็นชนชั้นสูงหรือไพร่ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ความเหนือกว่าของเชื้อชาติหนึ่งยังมีอิทธิพลต่อความงามของผู้หญิงในยุคจารีตนี้ด้วย ตัวอย่างความงามของผู้หญิงที่ถือเป็นมายาคติความงามแสดงออกถึงเชื้อชาติที่ไม่ใช่ไทยอย่างชัดเจน แต่กลับเป็นความงามแบบผู้หญิงอินเดียที่ในยุคนี้ถือว่าเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่เนื่องจากสังคมไทยรับเอาความเชื่อทางศาสนาจากอินเดียเป็นส่วนมาก

ยุคศิวิไลซ์ (พ.ศ. 2411 – พ.ศ. 2488) คือในช่วงรัชกาลที่ 5 ถึงต้นรัชกาลที่ 9 เราจะพบว่ามิติวัฒนธรรมจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อวาทกรรมความงามในยุคนี้ เนื่องจากประเทศไทยเริ่มการติดต่อค้าขายกับประเทศตะวันตก ประกอบกับการเปิดกว้างทางความคิดของคนรุ่นใหม่ในยุคต่อมาที่เห็นว่าวัฒนธรรมตะวันตกมีความเหนือกว่าวัฒนธรรมเดิมของไทยเรา ในจุดนี้จึงทำให้ค่านิยมความงามของผู้หญิงในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่นิยมความงามแบบอินเดียก็พัฒนามาเป็นแบบไทยจารีต ต่อมาจึงมายึดถือความงามแบบตะวันตกเป็นมาตรฐานความงามแทน ทั้งนี้เราจะเห็นว่าความงามแบบตะวันตกได้สืบทอดอยู่ในสังคมไทยเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนานจวบจนปัจจุบัน แม้ ว่าบางช่วงบางเวลาจะมีความงามแบบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี แบบชาวสวຍหมวยอ้อมมาแทนที่บ้าง แต่ลึกๆ แล้วความงามแบบลูกครึ่งตะวันตกก็ไม่เคยสูญหายไปจากสังคมไทยอย่างแท้จริง

ยุคโลกาภิวัตน์ พุนิยม เสรีนิยมและวัฒนธรรมบริโภคนิยม (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2488 ถึง ปัจจุบัน) ด้วยความก้าวหน้าทางการสื่อสาร การเติบโตของอุตสาหกรรม รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้เกิดความหลากหลายทางความคิด การเปลี่ยนแปลงชั่วข้ามคืน อันส่งผลต่อความงามของผู้หญิงในสังคมไทยให้มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิม วัฒนธรรมตะวันตกไม่ได้มีอิทธิพลต่อวาทกรรมความงามของผู้หญิงไทยแต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไปแล้ว สิ่ง que เข้ามามีอิทธิพลกลายเป็นค่านิยมการบริโภคผ่านสื่อโฆษณาที่ผู้ผลิตพยายามตอกย้ำ และกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการบริโภคอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายที่ตกเป็นเหยื่อของการบริโภคก็คือผู้หญิง โดยการนำเสนอวาทกรรมความงามแบบมายาคติที่ถือเป็นมาตรฐานความงามใหม่ที่คอยกระตุ้นให้ผู้หญิงเลือกซื้อสินค้ามาบริโภค เพื่อนำมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความงามของเธอให้ได้ตามมาตรฐานความงามที่สื่อในยุคนั้น ๆ กำหนดไว้นั่นเอง

นอกจากอิทธิพลของสื่อในยุคนั้นแล้ว ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ก็มีส่วนทำให้มนุษย์สามารถลบข้อจำกัดทางธรรมชาติในแง่ของรูปร่างหน้าตาได้ ผู้หญิงสามารถออกแบบรูปร่างหน้าตา (Body project and Look design) โดยการศัลยกรรมความงามหรือการควบคุมโภชนาการโดยโภชนากรมืออาชีพ นั่นคือ ความงามของผู้หญิงในยุคปัจจุบันกลายเป็นสิ่งที่เธอสามารถเลือกได้ ออกแบบได้ไปเสียแล้ว

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้หญิงเราจะรู้ว่าความงามทั้งหลายล้วนเป็นมายาคติที่ถูกประกอบสร้างขึ้น แต่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าผู้หญิงในยุคปัจจุบันยังคงให้ค่าและความสำคัญกับความงามของรูปร่างหน้าตา และยินยอมพร้อมใจที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้มาซึ่งความงามสากลที่สังคมกำหนดว่าเป็นมาตรฐานความงามอยู่ นั่นหมายถึงว่าผู้หญิงยังคงเวียนวนอยู่ในกับดักของมายาคติความงามอย่างดิ้นไม่หลุดแม้เวลาจะผ่านมาหลายศตวรรษก็ตาม

Abstract

This discussive study of Thai Female beauty: multi dimensional approach aims to study the meaning and the development of the discussion of women's beauty in different periods including the factors that change the discussion of women's beauty in each period, as well as women's statuses under such various discussions of their beauty. In this research, the analysis scheme mainly used is Historical Approach. The researcher has collected data from various books, journals, articles, theses, and researches related to the beauty of Thai women from the past to the present. Then the data collected are analyzed with the multi dimensioned approach which comprises of race, class, culture, and gender.

The study has led to the finding that the discussions of Thai female beauty varies in accordance with the period in which it occurs. In this research, the periods can be divided into three parts:

Customary period (before B.E. 2411): The change of the discussion of women's beauty in the customary period was bold and precise in the dimensions of class and race. Thai society was in feudal system. The expression of internal and external beauty could clearly classify the gentry from the people in lower society. Besides, the superiority of India was tremendously influential to Thai women's beauty in this period. The perceived beauty of Thai women's in this period clearly manifested the beauty of Indian women. In this period, India was the greatest race in Thai ideal because most Thai religious beliefs were derived from Indian society.

Civilized period (B.E. 2411 – B.E. 2488) is the period during the reign of King Rama V to the early years of the reign of King Rama IX. It is apparent that the dimension of culture had strong impacts in this period because Thailand had begun to do trade with western countries. In addition, the new generation people in this period considered that western culture was superior to Thai culture, which was the main factor to change the preference of Thai women's beauty: from Indian beauty in the Customary period to western beauty. It is precise that the western beauty has been retained in Thai society

since then. Although there have been some interventions of Asian beauty such as Japanese or Korean styles, western beauty has never faded away from society.

The Globalization, Capitalism, and Consumerist Culture Period (from B.E. 2488 to present): With the development of communication, industry, and all sorts of technology in the globe; people thoughts vary and changes can occur in a short time. Western culture is no longer the only factor that influences the discussion of Thai female beauty. The other factor influencing this discussion is the consumption preference through the advertisements that the producers have been reinforcing and arousing consumers to consume endlessly. Women have become the victims of consumerism. All advertising producers present the new perceived discussion of the standard beauty that urging women to purchase products in order to make themselves beautiful in such a presented standard.

Apart from the influences of today's media. The advancement of science also help the human being to overcome the limits of external experiences. Women can design their bodies and looks by surgery or dietary under professional diet instructors. In other words women can select and customer their beauties.

Nevertheless, although we know that all beauties are created perception, we cannot deny that women nowadays still value the external beauty; and are willing to adjust themselves to comply with the standard beauty of the society. This means women are still trapped in the perception of beauty and never escape although many centuries have passed by.